

ЛІКВІДНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩАННЯ

доц. Ілляшенко К. В., студент гр. Ф-71 Почкун Ю. В.

Головним результатом фінансової політики комерційного банку є стабільний фінансовий стан і здатність розвиватися в майбутньому. Одним з основних критеріїв цього виступає банківська ліквідність. Вона як якісний динамічний стан забезпечує своєчасне, безперервне та повне виконання усіх грошових зобов'язань як окремого комерційного банку так і банківської системи в цілому, а також надає необхідну кількість коштів для розвитку економіки країни. Забезпечення оптимального рівня банківської ліквідності виступає одним з найголовніших факторів, який суттєво впливає на стабільність національної грошової одиниці, стан інфляції та розвиток банківської системи.

Фінансова криза 2008 року стала для банківської системи України перевіркою на міцність і стабільність. Вона вказала на всі недоліки і прорахунки у веденні банківської справи. Ситуація в банківській системі почала виходити з під контролю. Це посіяло паніку серед населення, наслідком чого став відтік депозитів з комерційних банків і поява значних труднощів у вирішенні питання забезпечення необхідного рівня їх ліквідності. Українські банки стали безсилі перед проблемою забезпечення стабільного прибутку і фінансової стійкості.

На сьогоднішній день банківська система України перебуває в «пастці ліквідності». Таку думку в ході 6-ї щорічної конференції інституту Адама Сміта Українського банківського форуму озвучив голова правління «Першого українського міжнародного банку» (ПУМБ) Костянтин Вайсман. «Протягом трьох останніх місяців спостерігається відтік депозитів з банківської системи. Це викликане очікуваннями і негативними настроями, які постійно підігріваються. Банки повинні стежити за своєю ліквідністю постійно, а не тільки в момент кризи. Виникає проблема балансу банківської системи, знову ж викликана довірою, це величезна кількість валюти і брак гривні. Це називається «пастка ліквідності», «сидять на грошах», відповідно, виникає нестача гривні і надлишок долара... і немає механізмів абсорбування цієї доларової ліквідності», - відзначив голова правління.

Прогнози експертів, стосовно майбутніх перспектив банківської системи України також не дуже втішні. За словами Вадима Березовика, голови правління банку «Форум» (Commerzbank Group), всю першу половину минулого року спостерігалася тенденція до зниження ставок за депозитами і як наслідок – за кредитами. Ця тенденція була в останньому кварталі, коли багато банків зазнали браку ліквідності, і вартість ресурсів пішла вгору. Він припустив, що в першому кварталі 2012 року ставки залишаться на існуючому рівні, однак вже з весни можуть відновити зниження. Це залежатиме від загальної економічної ситуації, а також від регуляторної політики.

«У 2012 році значною мірою продовжать розвиток тенденції, які намітилися в 2011 році, – зазначає Катерина Федоровська, директор департаменту роздрібних продуктів «ВТБ Банку». Криза ліквідності, що скувала дії банківської системи у другій половині 2011 року, як і раніше актуальна, тому що її фундаментальні основи продовжують існувати – проблеми державних фінансів в Україні і за кордоном, а також спекулятивні (девальваційні) очікування більшості економічних агентів. Відповідно, фінансовим установам доведеться докладати максимум зусиль, щоб залучати необхідні ресурси, у тому числі і від населення. Імовірно, що з перемінним успіхом актуальність забезпечення ресурсами буде зберігатися протягом всього року» [6].

Провівши дослідження стану ліквідності банківської системи України ми дійшли висновку, що проблема забезпечення достатньої ліквідності комерційного банку не вирішена. Питання підтримання платоспроможності банків залишається відкритим. З метою забезпечення більш ефективного управління ліквідністю Національний банк України вносить зміни та доповнення до вже існуючих інструкцій, замість того, щоб розробляти нові. Це, на нашу думку, на даний момент одна з проблем банківської системи України, так як внесення змін не міняє основи підходу. Практика показала, що існуючих методів і методик не достатньо для боротьби з низькою ліквідністю. Потрібно розробляти нове. На превеликий жаль, НБУ не поспішає цього робити і продовжує невпевнено керувати банківською системою. Своїми невпевненими діями Центральний банк, виступаючи в ролі регулятора грошово-кредитних відносин в Україні, значною мірою створив передкризову ситуацію в банківській системі країни, дозволивши комерційним банкам в останні роки значно зменшити свою ліквідність, а деяким, навіть втратити її.

Ми вважаємо, що для подолання існуючих недоліків у банківській системі Центральному банку необхідно переглянути свої підходи до визначення банківської ліквідності, що дозволить банкам більш виважено оцінювати свою ліквідність. Позички являються найменш ліквідним активом, тому, на нашу думку, було б доцільно їх вилучити з розрахунку таких нормативів ліквідності як поточна і короткострокова.

НБУ необхідно більш виважено підходити до розробки своїх положень та інструкцій, які будуть впроваджуватися на практиці, роблячи менше змін і доповнень до вже існуючих.